Ontvangen van Peter van Vliet, Nootdorp.

RIJN-SCHELDE
MACHINEFABRIEKEN EN SCHEEPSWERVEN N.V.
GEVESTIGD TE ROTTERDAM

DE ROTTERDAMSCHE DROOGDOK MAATSCHAPPIJ N.V., ROTTERDAM
N.V. KONINKLIJKE MAATSCHAPPIJ „DE SCHELDE", VLISSINGEN
N.V. MOTORENFABRIEK THOMASSEN, DE STEEG (RHEDEN)

VERSLAG OVER HET JAAR 1967

aan de algemene vergadering van aandeelhouders

INHOUD

blz.

3 Bestuur Rijn-Schelde Machinefabrieken en Scheepswerven N.V.

5 Besturen werkmaatschappijen

7 Belangrijke gegevens

9 Verslag van de raad van bestuur

29 Prae-advies van de raad van commissarissen

30 Jaarstukken

34 Geconsolideerde jaarstukken

Het booreiland SEDNETH I gebouwd voor de Nederlandse Zeeboormaatschappij (Sea Drilling Netherlands) N.V.

RIJN-SCHELDE
MACHINEFABRIEKEN EN SCHEEPSWERVEN N.V.

BESTUUR

RAAD VAN COMMISSARISSEN

mr. dr. K. P. van der Mandele, voorzitter
drs. J. de Vries, vice-voorzitter
ir. J. W. Ernste
J. G. A. Fontein
W. Goudriaan
ir. H. M. Hohmann
M. C. Holm
ir. M. L. Kalff
prof. dr. ir. W. P. A. van Lammeren
jhr. M. F. van Lennep
mr. J. C. S. Nijenbandring de Boer
Phs. van Ommeren
drs. J. W. de Pous
mr. F. J. F. M. van Thiel

RAAD VAN BESTUUR

J. W. Hupkes
J. W. A. Langenberg
ir. K. van der Pols
ir. J. C. van Reenen
ir. J. J. M. Sluys

Het m.s. ZARECHENSK, één van de in 1967 afgeleverde visverwerkingskoelschepen in opdracht van V.O. Sudoimport

BESTUREN WERKMAATSCHAPPIJEN

DE ROTTERDAMSCHE DROOGDOK MAATSCHAPPIJ N.V.

COMMISSARISSEN	J. W. Hupkes, voorzitter J. W. A. Langenberg
DIRECTEUREN	ir. K. van der Pols ir. J. C. van Reenen ir. J. J. M. Sluys
ONDERDIRECTEUREN	ir. H. W. Stapel A. Wapenaar J. H. van Zonneveld
BEDRIJFSDIRECTEUR	ir. L. van der Tas, tevens directeur Scheepsbouw Maatschappij Nieuwe Waterweg N.V.

N.V. KONINKLIJKE MAATSCHAPPIJ „DE SCHELDE"

COMMISSARISSEN	ir. K. van der Pols, voorzitter ir. J. C. van Reenen ir. J. J. M. Sluys
DIRECTEUREN	J. W. Hupkes, voorzitter J. W. A. Langenberg ir. J. H. Mulock Houwer C. A. Th. Hermsen
ONDERDIRECTEUR	prof. mr. H. Langman
BEDRIJFSDIRECTEUREN	E. Huizinga ir. R. V. van Italie

N.V. MOTORENFABRIEK THOMASSEN

COMMISSARISSEN	J. W. A. Langenberg, voorzitter ir. J. C. van Reenen
DIRECTEUREN	J. W. H. Pas ir. C. Bakker
ONDERDIRECTEUR	drs. Th. L. Fonteijn

BELANGRIJKE GEGEVENS

	1967	1966
Aandelenkapitaal	f 37.400.600	f 37.400.600
Reserves	f 130.324.931	f 129.137.482
Eigen vermogen:		
totaal	f 167.725.531	f 166.538.082
in procenten van het aandelenkapitaal	448	445
Dividend in procenten	13 *	13
Cash flow:		
totaal	f 27.288.161	f 28.072.600
in procenten van het aandelenkapitaal	73	75
verhouding koers per ultimo/ cash flow	2,8	2,2
Afschrijvingen	f 21.076.610	f 21.687.781
Reserveringen	f 1.187.449	f 1.360.717
Investeringen:		
gereedgekomen	f 23.790.000	f 16.860.000
in bestelling	f 7.991.000	f 10.872.000
Orderportefeuille einde jaar	f 483.000.000	f 515.000.000
Lonen, salarissen en overige personeelskosten	f 125.000.000	f 110.000.000
Aantal werknemers einde jaar	9102	8710

* voorgesteld

◄ De kraanponton HERCULES met 500 tons draaikraan, in opdracht van Brown & Root

Montage van de bulbsteven van de TEXACO BRUSSELS

VERSLAG VAN DE RAAD VAN BESTUUR

uit te brengen in de algemene vergadering van aandeelhouders op 22 april 1968.

ALGEMEEN

Ingevolge het bepaalde in artikel 19 van de statuten bieden wij u hierbij het verslag omtrent de gang van zaken in onze vennootschap gedurende het jaar 1967 aan.

In de algemene vergadering van aandeelhouders van 17 april 1967 werden de winst- en verliesrekening over 1966 en de balans per 31 december 1966 vastgesteld. Overeenkomstig het voorstel van de raad van bestuur en het prae-advies van de raad van commissarissen werd het dividend over 1966 vastgesteld op 5 % voor het prioriteitsaandeel en op 13 % voor de gewone aandelen.

Met de verwezenlijking van de doelstellingen van de fusie van onze bedrijven werd in het afgelopen jaar goede voortgang gemaakt. Steeds meer beginnen de voordelen zich af te tekenen van de bundeling van commerciële activiteiten, van de uitwisseling van kennis en ervaring en van de gezamenlijke planning van investeringen en financiering.

De verdere uitbouw van het concern werd in 1967 voortgezet.
Zo werd in het verslagjaar met de directie en de raad van commissarissen van de N.V. Machinefabriek „Breda" voorheen Backer en Rueb te Breda overeenstemming bereikt over een verantwoorde integratie door middel van een fusie. Het Bericht betreffende het aanbod tot aandelenruil zal binnenkort worden uitgebracht. Het toetreden van de N.V. Machinefabriek „Breda" tot de Rijn-Schelde Groep als vierde werkmaatschappij zou enerzijds een belangrijke versterking betekenen van onze positie op het gebied van de algemene apparatenbouw, de ketelbouw en de vervaardiging van onderdelen voor nucleaire installaties. Anderzijds zouden de activiteiten van de N.V. Machinefabriek „Breda" op het gebied van elektrische installaties en van instrumentatie voor de procesindustrie een nieuwe bijdrage vormen in het kader van ons diversificatiebeleid.

In de loop van het jaar werd het minderheidspakket van aandelen van de N.V. Scheldebouw te Rotterdam, dat zich nog in handen van derden bevond, door ons overgenomen.

Aan het einde van het verslagjaar verwierven wij een meerderheidsbelang in de Machinefabriek Braat N.V. te Amsterdam. Alle aandelen van de met deze vennootschap gelieerde N.V. Machinefabriek v/h Pannevis & Zn. te Utrecht kwamen in ons bezit. Deze fabriek, welke onder meer hefwerktuigen, pompen en afvalwaterzuiveringsinstallaties vervaardigt, is, mede gezien de gunstige ligging, een goede aanwinst voor onze Groep.

Voorts verwierven wij een 25 % belang in de N.V. Container- en Koeltechniek v/h Kolff & Co. te Rotterdam. Deze vennootschap, die zich voornamelijk bezig houdt met het installeren van koelinstallaties op schepen, heeft in het verslagjaar de reparatie van containers en onderdelen daarvan ter hand genomen.

In verband met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd heeft de heer G. N. van Ginkel per 31 december 1967 zijn functie als lid van de raad van bestuur van onze vennootschap neergelegd. Vanaf 1952 was hij lid van de directie van de N.V. Koninklijke Maatschappij „de Schelde". Vanaf de totstandkoming van de Rijn-Schelde Groep is hij lid van de raad van bestuur geweest. Wij zijn de heer Van Ginkel bijzonder dankbaar voor het zo veelzijdige werk dat hij op inspirerende wijze voor ons concern heeft verricht.

ECONOMISCHE SITUATIE

Na een periode van sterke economische expansie, die in de laatste jaren gepaard ging met een gestadige inflatie, zag men in 1967 een conjuncturele ontspanning samengaan met een structurele heroriëntering. Een aantal ondernemingen kwam in acute liquiditeitsmoeilijkheden, hetgeen in sommige gevallen leidde tot bedrijfssluiting. Bij andere bedrijven vonden ontslagen plaats op grond van teruglopende vraag. In afwijking van voorgaande recessieperiodes bleven echter in ons land de produktie en produktiviteit van het bedrijfsleven als geheel toch nog stijgen. De werkloosheid was voornamelijk van structurele aard en regionaal geconcentreerd. In Noord- en Zuid-Holland en in Zeeland bleef de arbeidsmarkt gespannen. De mobiliteit van de factor arbeid in Nederland blijkt zeer gering te zijn.
Wat de economische vooruitzichten voor 1968 betreft wordt verwacht dat de stijging van de wereldhandel beneden het gemiddelde van voorgaande jaren zal liggen.

KAPITAALGOEDEREN

Voor de levering op krediet van kapitaalgoederen, met uitzondering van schepen, is in het afgelopen jaar door het zogenaamde exportfinancieringsarrangement van De Nederlandsche Bank N.V. enigszins tegemoet gekomen aan de moeilijkheden van Nederlandse bedrijven ten aanzien van de rentestand.
Hoewel dit arrangement een vooruitgang betekent heeft het toch het bezwaar dat zulks slechts op een relatief gering aantal transacties betrekking zal kunnen hebben tengevolge van het lage plafond van deze faciliteit.
De lagere rente, die men volgens deze regeling voor exportkredieten in rekening kan brengen, ligt bovendien veelal toch nog boven het internationaal gangbare niveau.

SCHEEPSBOUW

De devaluatie van het Engelse pond betekent voor onze bedrijven een tegenslag. Met name in de scheepsbouw- en reparatiesectoren zal dit een nadelige invloed hebben op onze marktpositie. De devaluatie geeft onze Engelse concurrenten een belangrijk voordeel, waarvan zij zeker gebruik zullen maken om de nodige moderniserings- en herstructureringsprogramma's uit te voeren.
In dit verband is het van veel betekenis dat de Engelse werven volgens de Shipbuilding Industry Act omvangrijke „grants and loans" van de regering kunnen ontvangen om genoemde programma's te realiseren. Deze wet is het antwoord van de Engelse regering op het rapport van de Commissie Geddes, het Engelse pendant van het rapport van de Commissie Nederlandse Scheepsbouw 1965.
Dergelijke regelingen bestaan ook in vele andere belangrijke scheepsbouwlanden.
De Nederlandse regering is aan de problemen van de werven ten dele tegemoet gekomen met een renteoverbruggingsregeling. Deze maatregel beoogt de Nederlandse werven de gelegenheid te geven om althans op het terrein van de kredietvoorwaarden de internationale concurrentie het hoofd te bieden. Daar overigens de ter beschikking gestelde middelen voor de renteoverbrugging voor de Nederlandse werven welhaast zijn uitgeput, zien wij het als zeer belangrijk dat de Nederlandse regering deze regeling continueert.
Wij achten het voorts van doorslaggevend belang dat de Nederlandse werven ook in staat worden gesteld de internationale concurrentie op ander terrein te weerstaan. Wij denken daarbij in het bijzonder aan de premies, de looptijd en de omvang van de exportkredietverzekering, alsmede aan de bovengenoemde faciliteiten in het Verenigd Koninkrijk volgens de Shipbuilding Industry Act.
De andere scheepsbouwlanden maken immers nog geen aanstalten om tot een geleidelijke afbraak van hun scheepsbouwsubsidies te komen, waarop herhaaldelijk van Nederlandse zijde is aangedrongen.
Op grond van de aanbevelingen van het in 1966 verschenen rapport van de Commissie Nederlandse Scheepsbouw 1965 werd in 1967 een College voor de Scheepsbouw ingesteld.
Voorts werd door de Nederlandse scheepsbouwondernemingen de Stichting Nederlandse Scheepsbouw Industrie in het leven geroepen, welke tot taak heeft de realisatie te bevorderen van de aanbevelingen van deze commissie op technisch, economisch en structureel gebied.

TANKSCHEPEN

Op 31 december 1967 waren in de wereld in opdracht 115 tankschepen boven 150.000 ton draagvermogen met een gezamenlijke tonnage van 23,8 miljoen tdw. Hoewel deze bestellingen voor een groot deel plaatsvonden na de sluiting van het Suezkanaal wijst het aantal opdrachten voor schepen van de genoemde grootte, dat werd geplaatst vóór de

sluiting van het kanaal, er op dat er ook sprake is van een algemene tendens om het olietransport in de toekomst te doen plaatsvinden met zeer grote tankers.

BULKCARRIERS

Door overcapaciteit in de bulkcarriersector lagen de bestellingen voor deze typen schepen in 1967 op een lager niveau dan in voorgaande jaren.
Overigens ziet men ook de bulkcarriers in grootte toenemen, zij het in een veel langzamer tempo dan de tankschepen.

SPECIALE SCHEPEN

Het stukgoederenverkeer wordt met ernstige structurele problemen geconfronteerd. Waar de voordelen van de introductie van eenheidsladingen en hierbij aangepaste schepen op langere termijn gezien evident zijn, veroorzaken het risico van overcapaciteit en de hoogte van de noodzakelijke investeringen veel onrust in het lijnvervoer. De voortijdige economische veroudering van veel conventionele lijnschepen is hierbij een factor van betekenis. Er zijn bij de scheepsbouwbedrijven over de gehele wereld containerschepen en roll on/roll off schepen besteld.
De ervaringen van verschillende werven met Liberty-replacement-programma's volgen wij met interesse, hoewel wij meer verwachten van de bouw en uitrusting van speciale schepen waarop onze werven zich hebben toegelegd. Wij doelen hierbij onder meer op containerschepen en roll on/roll off schepen, productcarriers, schepen voor het vervoer van vloeibaar gas en visverwerkingsschepen, waarnaar een redelijke vraag mag worden verwacht.
Het deed ons in dit verband dan ook genoegen een vervolgorder voor vier visverwerkingskoelschepen te kunnen boeken van een type waarvan er reeds een zestal door ons werd gebouwd.
Tevens vormen marinevaartuigen thans en mogelijk ook in de toekomst een belangrijk deel van ons programma.

OFF-SHORE MATERIAAL

Wij vertrouwen er op dat de aanstaande uitgifte van exploratie- en exploitatievergunningen voor het Nederlandse deel van het continentale plat tot verdere orders voor off-shore materiaal voor de Nederlandse industrie zal leiden.

SCHEEPSREPARATIE

De bezetting van de voor ons zo belangrijke reparatie-afdelingen was in het afgelopen jaar niet onbevredigend, ondanks een kleine inzinking na de sluiting van het Suezkanaal.
De Lisnave werf te Lissabon, waarin wij participeren, heeft midden 1967 twee grote gegraven dokken in gebruik genomen. Hiervan is één geschikt voor het dokken van schepen tot 300.000 ton draagvermogen, in het andere kunnen schepen tot 100.000 ton draagvermogen worden opgenomen. De bezetting van deze dokken beantwoordt geheel aan de verwachtingen.

EURODOK

Teneinde ook aan de in de nabije toekomst in Rotterdam te verwachten zeer grote schepen boven 200.000 ton draagvermogen dok- en reparatiefaciliteiten te kunnen bieden hebben wij tezamen met de Nederlandsche Dok en Scheepsbouw Maatschappij v.o.f. en de Dok- en Werf-Maatschappij Wilton-Fijenoord N.V. een plan opgesteld voor de vestiging in het Europoortgebied op de Maasvlakte van een nieuw dok- en werfbedrijf met een zeer moderne installatie voor het schoonmaken van tankschepen.
Gezien het belang van dit project voor 's lands economie in het algemeen en voor de handhaving van de positie van Rotterdam als wereldhaven in het bijzonder hebben de samenwerkende werven contact opgenomen met het Ministerie van Economische Zaken teneinde overleg te plegen over de wijze waarop dit plan snel kan worden gerealiseerd.
Wij vinden het van essentieel belang dat alle bedrijven, die belang hebben bij het repareren van zeer grote schepen, door te participeren in een hiertoe nieuw op te richten naamloze vennootschap, aan dit project deelnemen.

DIESELMOTOREN

De scherpe concurrentie op de markt voor scheepsdieselmotoren duurde in het verslagjaar onverminderd voort. Het stemt tot voldoening dat wij er niettemin in slaagden enige opdrachten voor de bouw van zware dieselmotoren te verkrijgen.

GASTURBINES

In de loop van het jaar werd door ons een overeenkomst gesloten met General Electric Company, New York voor de gezamenlijke vervaardiging van gasturbines voor industrieel gebruik. Inmiddels werd van de Nederlandse Gasunie een opdracht verkregen voor de levering van drie turbines met een gezamenlijke capaciteit van 40.000 pk bestemd voor de aandrijving van pijpleidingcompressoren van het compressorstation te Ommen.

KERNENERGIE

Op nucleair terrein ontwikkelden onze activiteiten zich zeer gunstig. Onze outillage en organisatie werden verder afgestemd op het vervaardigen van reactorvaten en andere belangrijke onderdelen voor kernenergie-installaties. Een deel van de verworven opdrachten op dit terrein is afkomstig uit en bestemd voor de Verenigde Staten van Amerika.
In Neratoom-verband werd een overeenkomst gesloten met Westinghouse voor de complete vervaardiging en levering van een drukwater-kernenergiecentrale met een vermogen van circa 350 MW. Hiervoor zal binnenkort aan de N.V. Gemeenschappelijke Kernenergiecentrale Nederland een offerte worden uitgebracht.
Goede resultaten verwachten wij van onze deelneming in het research- en ontwikkelingswerk voor componenten voor natriumgekoelde kweek-

reactoren. Dit onderzoek is een onderdeel van een Belgisch-Nederlands-Westduits programma voor de ontwikkeling van een eigen type reactor. De Nederlandse regering heeft in 1967 voor dit project haar daadwerkelijke medewerking toegezegd.

KETELS EN TURBINES

De in ons vorig verslag gesignaleerde groei van het elektriciteitsverbruik in ons land voor huishoudelijke en industriële doeleinden van 8 % per jaar zette zich in 1967 onverminderd voort en zal zich naar verwacht mag worden in de naaste toekomst handhaven. De daarmee samenhangende capaciteitsuitbreiding van de elektrische centrales biedt goede vooruitzichten voor de groei van onze stoomketelactiviteiten.
Een in de loop van het jaar met Brown Boveri & Cie. te Baden gesloten licentie-overeenkomst voor de fabricage van stoomturbine-installaties opent, gezien het bovenstaande, goede mogelijkheden.

PROCESINDUSTRIE

De in ons vorig verslag vermelde tendens van een ruimere toepassing van centrifugaalcompressoren in raffinaderijen en petrochemische installaties manifesteert zich steeds duidelijker.
Dit komt tot uitdrukking in onze orderportefeuille.
In verband met het bovenstaande, en mede ook door een verschuiving in de proces techniek, vindt de stoomturbine ook een steeds ruimere toepassing als aandrijfmechanisme voor centrifugaal compressoren en andere roterende werktuigen.
Teneinde deze tendens te kunnen opvangen werd het bestaande licentie contract met Carrier International Ltd. uitgebreid en omvat nu ook de door deze firma op de markt gebrachte hulpstoomturbines voor mechanische aandrijving.
Wij achten het van groot belang dat wij thans kunnen beschikken over een nieuwe beproevingshal waarin centrifugaalcompressoren voor raffinaderijen en petrochemische industrieën in serie met de bijbehorende aandrijvende machines en hulpapparatuur kunnen worden beproefd.
Naast raffinaderijen voor bitumina zijn ook producenten van ethyleen, ammonia en andere grondstoffen voor kunstmest belangrijke afnemers van onze compressoren en apparaten. De gestadige groei van de fabricagecapaciteit voor deze produkten — het groeipercentage van de produktie in deze takken van industrie ligt aanzienlijk boven dat van de industrie als geheel — is voor ons aanleiding de toekomst op deze markt met vertrouwen tegemoet te zien.
De mogelijkheden, welke de exploitatie van aardgas in Nederland en elders voor onze produkten biedt, beginnen zich langzaam af te tekenen. Uit Engeland werd een opdracht verkregen voor een installatie voor het overpompen van gas; voor het Groningse gasveld werd een geheel nieuwe machine ontwikkeld.

TANDWIELOVERBRENGINGEN

In de tandwielfabricage-afdeling was de bezetting bevredigend. Opdrachten onder andere van werven in Canada en West-Duitsland werden ontvangen.

TOELEVERING BOUWNIJVERHEID

Onze activiteiten voor de toelevering aan de bouwnijverheid ontwikkelden zich in 1967 gunstig. Enige belangrijke opdrachten voor aluminium en houten gevels voor industriële- en woningbouw werden ontvangen.

VUILVERBRANDING

In onze volkshuishouding vormt de verwerking van industrieel en huishoudelijk afval een steeds groter probleem. Volgens recente schattingen zal in de komende dertig jaar de vuilverbrandingscapaciteit in ons land moeten worden verzesvoudigd.
Wij zien op dit gebied voor onze bedrijven goede afzetmogelijkheden. De toezegging van een opdracht voor de bouw van een zeer grote installatie in het Botlekgebied in samenwerking met Havenbedrijf „Vlaardingen-Oost" N.V. te Vlaardingen werd inmiddels ontvangen.

LICENTIES

Wij mochten in het verslagjaar wederom nuttige contacten onderhouden met onze licentiegevers, waarvan wij als belangrijkste noemen:

Carrier International Limited, New York, voor centrifugaalcompressoren;
Combustion Engineering, Inc., New York, voor stoomketels;
Conch Ocean Limited, Nassau Bahama's, voor de bouw van tankschepen voor het vervoer van vloeibaar gas;
Gebrüder Sulzer Aktiengesellschaft, Winterthur voor scheepsdieselmotoren en stoomketels.

In 1967 werd een aantal nieuwe overeenkomsten gesloten met onder andere:

Brown, Boveri & Cie., Baden, een licentie-overeenkomst voor de fabricage van grote stoomturbine-installaties voor elektrische centrales;
Carrier International Limited, New York, een licentie-overeenkomst voor de fabricage en verkoop van stoomturbines bestemd voor de aandrijving van centrifugaalwerktuigen;
DürrWerke Aktiengesellschaft, Ratingen, een licentie-overeenkomst voor de vervaardiging van vuilverbrandingsinstallaties „systeem Düsseldorf", tezamen met Havenbedrijf „Vlaardingen-Oost" N.V. te Vlaardingen;
General Electric Company, New York, een joint-manufacturing overeenkomst voor de vervaardiging van gasturbines;
P. & O. Pilgrim Valve Limited, Londen, een licentieovereenkomst voor de vervaardiging en verkoop van moeren met hydraulische inrichting onder meer voor het bevestigen van scheepsschroeven op schroefassen.

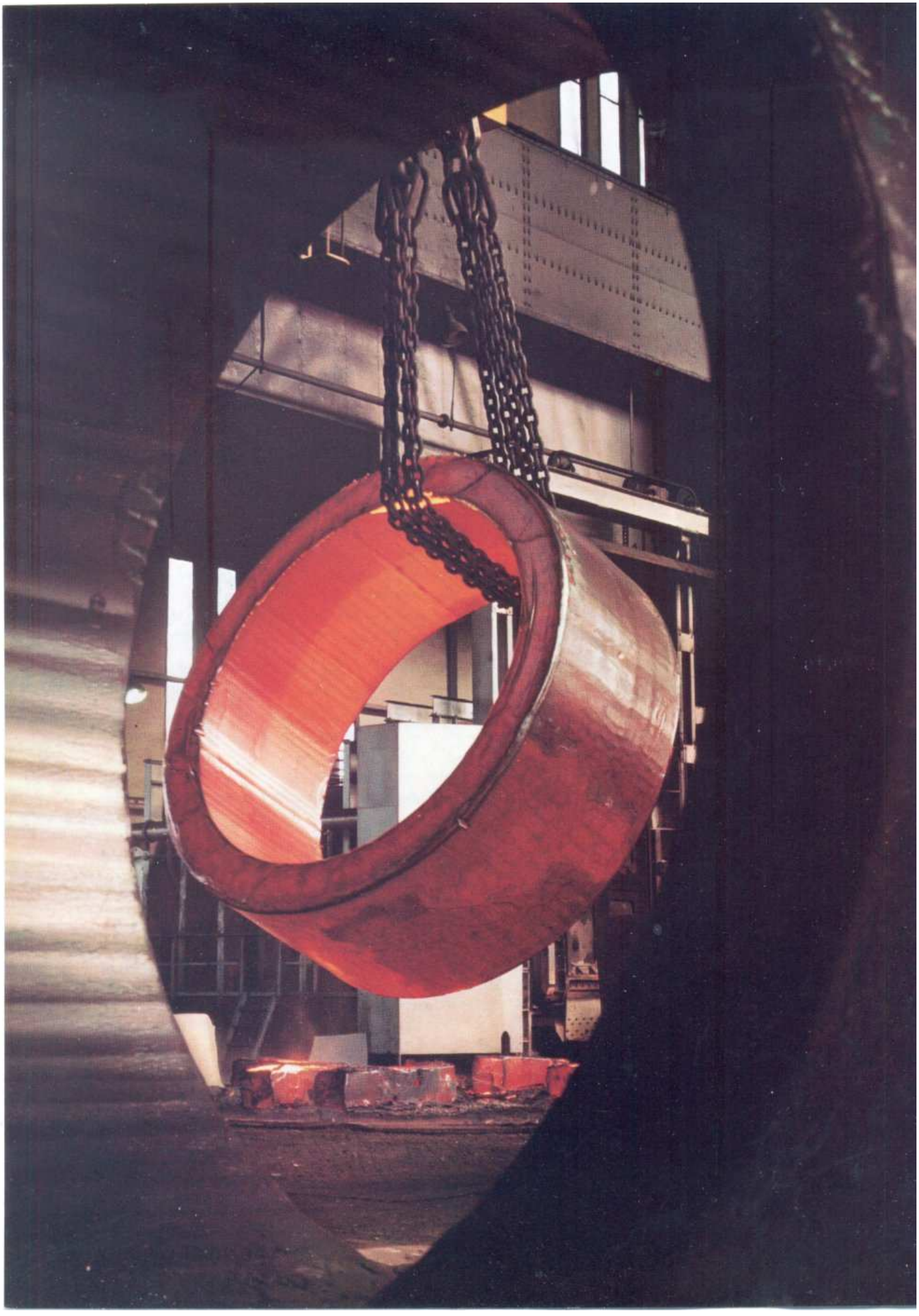

PRODUKTIE

De bezetting van de bedrijfsafdelingen van de werkmaatschappijen was bevredigend.

SCHEEPSBOUW

In 1967 werden de volgende opdrachten voltooid:
de fregatten VAN GALEN, VAN NES en EVERTSEN, voor rekening van de Koninklijke Marine;
de visverwerkingskoelschepen ZARECHENSK en ZODIAK, 2600 ton draagvermogen, met Schelde-Sulzer dieselmotoren, voor rekening van V.O. Sudoimport te Moskou;
de kraanponton HERCULES, lengte 106 meter, breedte 30 meter en de BAR 279, een vaartuig voor het maken van sleuven in de zeebodem, lengte 91 meter, breedte 27 meter, beide voor rekening van Brown & Root, Inc. te Houston, Texas;
het diepdrijvend booreiland SEDNETH I, voor rekening van de Nederlandse Zeeboormaatschappij (Sea Drilling Netherlands) N.V. te 's-Gravenhage.

REPARATIE-ACTIVITEITEN

In het verslagjaar zijn de reparatie-afdelingen te Rotterdam, Schiedam en Vlissingen goed bezet geweest. Gerepareerd werden 973 schepen, waarvan gedokt in eigen dokken 430 schepen met 4.273.000 bruto registerton gedurende 3401 dokdagen.
Onder andere werden reparatiewerkzaamheden verricht aan onderzeeboten en andere schepen van de Koninklijke Marine en aan vaartuigen, welke deelnemen aan de gas- en olie-exploratie en -exploitatie op de Noordzee.

Als belangrijkste van de voltooide opdrachten in de overige produktiesectoren noemen wij:

APPARATENBOUW

de eerste van twee 250 ton oxystaalconvertors voor de Koninklijke Nederlandsche Hoogovens en Staalfabrieken N.V. te IJmuiden, in opdracht van Chicago Bridge (Nederland) N.V. te Rotterdam;
een CO_2 absorber voor Esso Chemie Botlek, in opdracht van Braun Transworld N.V. te 's-Gravenhage;
twee separatoren voor Konam N.V. te Amsterdam, in opdracht van Oranjeberg N.V. te 's-Gravenhage;
diverse kleinere apparaten, in opdracht van de N.V. Nederlandse Staatsmijnen te Geleen;

COMPRESSOREN

dertien gasmotorcompressoraggregaten en veertien zuigercompressoren voor installaties in binnen- en buitenland tot een totaal vermogen van 31.000 pk;
vierendertig centrifugaalcompressoren met een totaal opgenomen vermogen van 150.000 pk, bestemd voor petrochemische en chemische installaties;

◄ Twee ongeveer 90 ton wegende gesmede ringen voor reactorvaten bestemd voor Babcock & Wilcox

DIESELMOTOREN	een Schelde-Sulzer scheepsdieselmotor type RD 90 van 13.800 apk, bestemd voor een schip gebouwd bij Verolme Verenigde Scheepswerven N.V. te Rotterdam; een aantal Thomassen snellopende dieselmotoren voor schepen en stationaire installaties;
KOELINSTALLATIES	een installatie voor de freon fabricage voor Zinc-Organon C.V. te Budel; een ammoniak-liquificatie-installatie, met een capaciteit van 160 ton per dag, voor Cie. Néerlandaise de l'Azote te Sluiskil; een airconditioninginstallatie, met een ruimte-inhoud van 50.000 m^3, voor de opslag van margarine, voor Van den Bergh's en Jurgens' Fabrieken N.V. te Rotterdam;
LICHTMETAALPRODUKTEN	aluminium gevels voor gebouwen;
SMEEDWERK	machinaal bewerkte voortstuwingsassen, krukassen, tandwielassen, rondsels, rotoren en andere zware machine-onderdelen;
STOOMKETELINSTALLATIES	een Schelde-Combustion Engineering stoomketel met gedwongen circulatie, ingericht voor het stoken met poederkool en zware olie, met herverhitting, stoomproduktie continu 660 ton/uur, in opdracht van de N.V. Provinciale Noordbrabantsche Electriciteits-Maatschappij te 's-Hertogenbosch; een Schelde-Combustion Engineering stoomketel, ingericht voor het stoken met zware olie en aardgas, stoomproduktie continu 240 ton/uur, in opdracht van het Gemeentelijk Energiebedrijf te 's-Gravenhage; een Schelde-Combustion Engineering stoomketel, ingericht voor het stoken met zware olie en aardgas, stoomproduktie continu 240 ton/uur, in opdracht van het Gemeente-Energiebedrijf te Rotterdam; een Schelde-Combustion Engineering ketel en een hulpketel voor een zusterschip van de twee bij ons te bouwen Texaco tankers, in opdracht van Wilton-Fijenoord N.V. te Schiedam; vijf industrieketelinstallaties met een gezamenlijke capaciteit van 147 ton stoom per uur;
TANDWIELOVERBRENGINGEN	vijf tandwieloverbrengingen van groot vermogen voor turbineschepen;
TURBINES	twee Thomassen/Werkspoor gasturbines, bestemd voor Libië, met een totaal vermogen van 32.000 pk; zes Thomassen/Werkspoor gasturbines, bestemd voor Iran, met een totaal vermogen van 42.000 pk; deze gasturbines werden in samenwerking met Werkspoor-Amsterdam gebouwd onder licentie van Westinghouse Electric International Company te New York;
DIVERSEN	een aantal polystyreen vormschuimmachines met toebehoren, hoofdzakelijk bestemd voor export.

ORDERPORTEFEUILLE

De totale waarde van de in portefeuille zijnde opdrachten bedroeg per ultimo 1967 rond *f* 483.000.000. Hierbij zijn reparatie-opdrachten buiten beschouwing gebleven.

Van de belangrijkste in het verslagjaar ontvangen orders noemen wij: vier visverwerkingskoelschepen van 2.600 ton draagvermogen, een grote cementoven, reactoren en kolonnen voor synthesegas bereiding, het ontwerpen van een grote vuilverbrandingsinstallatie in samenwerking met Havenbedrijf „Vlaardingen-Oost" N.V., een groot aantal compressoren, drie grote scheepsdieselmotoren, onderdelen voor reactorvaten voor diverse kernenergiecentrales, lichtmetalen gevels voor gebouwen, een grote stoomketelinstallatie voor een elektrische centrale, vier scheepsketels, een aantal industrieketels, enige scheepstandwielkasten en een aantal gasturbines.

Van de in portefeuille zijnde opdrachten, inclusief de reeds in bewerking zijnde orders, noemen wij:

SCHEEPSBOUW

twee onderzeeboten voor de Koninklijke Marine;
vier geautomatiseerde visverwerkingskoelschepen van 2.600 ton draagvermogen, met een Schelde-Sulzer motor, in opdracht van V.O. Sudoimport te Moskou;
de speciale tankschepen TEXACO GHENT en TEXACO BRUSSELS van 22.200 ton draagvermogen, bestemd voor het gelijktijdig vervoeren van verschillende soorten olieprodukten, in opdracht van Texaco Panama, Inc. te New York;
het zelfheffend booreiland SEDNETH II, te bouwen in samenwerking met I.H.C. Holland, in opdracht van de Nederlandse Zeeboormaatschappij (Sea Drilling Netherlands) N.V. te 's-Gravenhage;

APPARATENBOUW

een 250 ton oxystaalconvertor voor de Koninklijke Nederlandsche Hoogovens en Staalfabrieken N.V. te IJmuiden, in opdracht van Chicago Bridge (Nederland) N.V. te Rotterdam;
een aantal reactoren en kolonnen voor een grote fabriek voor synthesegas, in opdracht van Stroj-import te Praag;
twee grote cementovens, in opdracht van F. L. Smidth & Co. te Kopenhagen;

COMPRESSOREN

vijf gasmotorcompressoraggregaten, bestemd voor installaties in binnen- en buitenland, tot een totaal vermogen van 7.500 pk;
negentien zuigercompressoren, bestemd voor installaties in het buitenland, tot een totaal opgenomen vermogen van 7.500 pk;
eenenvijftig centrifugaalcompressoren, bestemd voor de petrochemische en chemische industrie, hoofdzakelijk voor export, met een totaal opgenomen vermogen van 300.000 pk;

DIESELMOTOREN	twee Schelde-Sulzer scheepsdieselmotoren type 6 RD 68 van 7.200 apk en de inbouw hiervan in de schepen Korendyk en Kamperdyk ter vervanging van de hoofdmotoren, in opdracht van de Nederlandsch-Amerikaansche Stoomvaart Mij. Holland-Amerika Lijn N.V. te Rotterdam; een Schelde-Sulzer scheepsdieselmotor type 5 RD 68 van 5.500 apk, in opdracht van de N.V. t.v.v.d. Koninklijke Hollandsche Lloyd te Amsterdam; een dieselmotor type 2 RF 68 van 300 apk, in opdracht van het Koninklijke Shell Laboratorium te Amsterdam; een aantal Thomassen snellopende dieselmotoren voor schepen;
KERNENERGIE	het reactorvat voor de kernenergiecentrale te Dodewaard, alsmede het binnenwerk voor dit reactorvat, bestaande uit kernconstructie, stoomdroger en kerninundatiesysteem, in opdracht van de N.V. Gemeenschappelijke Kernenergiecentrale Nederland te Arnhem; het reactorvat, alsmede het binnenwerk en de stoomdroogapparatuur voor de 460 MW kernenergiecentrale voor Nuclenor, nabij Santa Maria de Garone, in opdracht van General Electric Technical Services Co., Inc. te Madrid; zeven complete binnenwerken voor de reactorvaten voor kernenergiecentrales te Browns Ferry, Alabama (Tennessee Valley Authority), te Havre-de-Grace, Maryland (Peach Bottom Centrale), te Monticello, Minnesota en te Vernon, Vermont (Vermont Yankee Centrale) alles in opdracht van het Atomic Power Equipment Department van General Electric, San José, Californië; het reactorvat voor de 380 MW kernenergiecentrale bij Mühleberg, Zwitserland, in samenwerking met Gebr. Sulzer, Winterthur, in opdracht van General Electric Technical Services Company te Baden, Zwitserland;
KOELINSTALLATIES	een koelinstallatie voor de fabricage van margarine voor Brinkers' Margarinefabrieken N.V. te Zoetermeer; een aantal koelinstallaties voor vleeswarenfabrieken; een complete airconditioninginstallatie voor een kantoorflat te Amersfoort; een aantal airconditioninginstallaties voor computerruimten;
LICHTMETAALPRODUKTEN	aluminium gevels voor grote gebouwen en aluminium ramen voor een complex van 1.200 woningen in Amsterdam;
SMEEDWERK	het bewerken van een groot aantal lopen voor houwitsers, in samenwerking met Bronswerk-Fijenoord, in opdracht van de Koninklijke Landmacht;

twee naadloos gesmede ringen van circa 50.000 kg per stuk, voor Babcock & Wilcox, Barberton, Ohio;
diverse andere opdrachten voor voortstuwingsassen, krukassen en ander smeedwerk;

STOOMKETELINSTALLATIES

twee Schelde-Combustion Engineering stoomketels, waarvan een ketel wordt ingericht voor het stoken met aardgas en olie en een ketel voor het stoken met poederkool en olie, stoomproduktie per ketel continu 250 ton/uur, benevens de staalconstructie voor het gebouw en
een Schelde-Combustion Engineering stoomketel, ingericht voor het stoken met aardgas, stoomproduktie continu 132,5 ton/uur, bestemd voor de zoetwaterfabriek te Terneuzen, in opdracht van de N.V. Provinciale Zeeuwsche Electriciteits-Maatschappij te Middelburg;
twee Schelde-Combustion Engineering stoomketels, ingericht voor het stoken met olie, ook geschikt voor het stoken met aardgas, met herverhitting, stoomproduktie per ketel continu 1000 ton/uur, in opdracht van het Gemeente-Energiebedrijf te Rotterdam;
een Schelde-Combustion Engineering controlled circulation stoomketelinstallatie, ingericht voor het stoken met olie en aardgas, stoomproduktie continu 1150 ton/uur, in opdracht van de N.V. Provinciale Noordbrabantsche Electriciteits-Maatschappij te 's-Hertogenbosch;
twee Schelde-Combustion Engineering scheepsketels, bestemd voor een containerschip van de Nederlandsch-Amerikaansche Stoomvaart Mij. Holland-Amerika Lijn N.V. en
twee Schelde-Combustion Engineering scheepsketels, bestemd voor een containerschip van Wallenius, in opdracht van Chantiers France Gironde te Duinkerken;
vijf industrieketelinstallaties met een gezamenlijke capaciteit van 535 ton stoom per uur;

TANDWIELOVERBRENGINGEN

een groot aantal tandwieloverbrengingen van groot vermogen voor turbineschepen;
een aantal tandwielkasten voor scheepsdieselmotorinstallaties;
enige hulptandwielkasten voor marineschepen;

TURBINES

zes Thomassen/Werkspoor gasturbines, bestemd voor levering in Nederland en Iran, met een totaal vermogen van 70.000 pk;
deze gasturbines worden in samenwerking met Werkspoor-Amsterdam gebouwd onder licentie van Westinghouse Electric International Company te New York;

DIVERSEN

een cyclotronmagneet voor de Rijksuniversiteit te Groningen, in opdracht van de N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken te Eindhoven.

PERSONEEL

Bij de drie werkmaatschappijen en haar 100 % deelnemingen bedroeg de gezamenlijke personeelsbezetting aan het einde van het verslagjaar 9102 personen. Per ultimo 1966 was dit aantal 8710.
De ontspanning op de Nederlandse arbeidsmarkt was bij onze werkmaatschappijen nauwelijks merkbaar. Met name het aantrekken van geschoold personeel, waaraan in verschillende sectoren van onze bedrijven grote behoefte bestaat, vormde in 1967 een even groot probleem als in de voorgaande jaren.
Voor het in 1967 aangevangen leerjaar van onze bedrijfsscholen werden 178 nieuwe leerlingen ingeschreven; 117 leerlingen voltooiden in 1967 hun opleiding.
Ingaande 1967 werden de lonen en salarissen verhoogd met 3,7 %, terwijl ter compensatie van de gestegen kosten van levensonderhoud in juli 1967 een verhoging met 2,5 % werd doorgevoerd. Met ingang van 1 juli vond voor het personeel, vallende onder de C.A.O. voor week- en uurloners een arbeidstijdverkorting plaats van 1¼ uur per week, waarvoor een compenserende uurloonsverhoging werd gegeven.
Gedurende het verslagjaar vierde 1 werknemer zijn 50-jarig, 57 werknemers hun 40-jarig en 159 werknemers hun 25-jarig dienstjubileum bij onze bedrijven.
Aan lonen, salarissen en overige personeelskosten werd in 1967 circa *f* 125.000.000 betaald; in 1966 was dit bedrag *f* 110.000.000.
Ten behoeve van ons personeel hadden wij aan het einde van het verslagjaar 1686 woningen in eigendom.
Gaarne willen wij op deze plaats onze waardering uitspreken voor de wijze waarop het personeel van ons concern in het afgelopen jaar zijn taak heeft verricht.
Wij zijn de ondernemingsraden en de commissies uit het personeel zeer erkentelijk voor de nuttige bijdragen, die zij aan de goede gang van zaken hebben geleverd.

INVESTERINGEN

GEBOUWEN

In 1967 werd te Rotterdam het dokkantoor verbouwd en gemoderniseerd; voorts werd een aanvang gemaakt met het aanbrengen van een verdieping op het laboratorium.
Ten behoeve van de machinefabriek werd een kantine in gebruik genomen.
Te Vlissingen werd voor opslag en voorbewerking van lichtmetaal een nieuwe hal gebouwd. Het op 4 februari 1967 door brand verwoeste ontspannings- en recreatiegebouw Scheldekwartier werd herbouwd.
Op de Scheldepoortwerf werd begonnen met de bouw van een hal voor magazijn- en dokdiensten.
De beproevingshal voor roterende compressoren te De Steeg werd aan het einde van het jaar opgeleverd.

◄ Centrifugaalcompressoren in de nieuwe beproevingshal

DROOGDOKKEN EN HAVENWERKEN

Voor de Scheldepoortwerf te Vlissingen werd een drijvend dok aangeschaft, geschikt voor het dokken van schepen tot 15.000 ton draagvermogen.
Te Rotterdam kwamen de verlenging van de reparatiekade en de kraanbanen aan de Heysehaven gereed.

MACHINES ENZ.

In de machinefabrieken te Rotterdam, Vlissingen en De Steeg werd een aantal metaalbewerkingsmachines, waarvan een deel in de modernste uitvoering met numerieke besturing, in gebruik genomen.

ALGEMEEN

Uit hoofde van gereedgekomen investeringen werd in 1967 een bedrag van *f* 23.790.000 geactiveerd.
In bestelling zijn produktiemiddelen tot een bedrag van *f* 7.991.000 waarop aan het einde van het jaar *f* 2.146.000 was betaald.

LEEFTIJDSOPBOUW DUURZAME PRODUKTIEMIDDELEN

(in duizenden guldens)

Aanschaffingswaarde	vóór 1953	1953 t/m 1957	1958 t/m 1962	1963 t/m 1967	totaal
Gebouwen	32.278	17.816	19.507	14.886	84.487
Hellingen	1.181	2.040	9.752	69	13.042
Droogdokken	13.153	15.036	22.062	29.903	80.154
Havenwerken	9.197	7.748	7.131	10.159	34.235
Machines, werktuigen en vaste inrichtingen	41.064	52.217	54.623	49.367	197.271
Gereedschappen, meubilair en overige inventaris	211	1.472	10.792	12.127	24.602
Vaar- en voertuigen	2.917	1.296	2.119	3.185	9.517
Woningen (incl. grond)	5.436	11.409	2.992	3.319	23.156
Totale aanschaffingswaarde	105.437	109.034	128.978	123.015	466.464
Procenten	*23*	*23*	*28*	*26*	*100*
Hierop afgeschreven	100.169	88.016	93.189	42.205	323.579
Boekwaarde	5.268	21.018	35.789	80.810	142.885
Terreinen					15.452
Werken onder handen voor eigen rekening					2.146
Totaal					160.483

Totale verzekerde waarde 519.000
(exclusief hellingen, gegraven dokken, havenwerken, funderingen, terreinen)

FINANCIËN

Naast de winst- en verliesrekening en de balans van onze vennootschap zijn voor het verkrijgen van inzicht in de vermogensstructuur en de rentabiliteit van het concern geconsolideerde jaarstukken met toelichting opgenomen, met vergelijkende cijfers over 1966. In de consolidatie zijn begrepen onze vennootschap zelve benevens de werkmaatschappijen met hun 100 % deelnemingen. In verband met het feit dat zowel het aandelenkapitaal van de N.V. Scheldebouw te Rotterdam als dat van de N.V. Machinefabriek v/h Pannevis & Zn. te Utrecht pas in de loop van 1967 geheel in ons bezit kwamen, zijn echter de cijfers van deze beide vennootschappen niet in de consolidatie begrepen.

Het omwisselen van nog uitstaande aandelen van de werkmaatschappijen in aandelen van onze vennootschap vond verder voortgang. Hierdoor was op de balansdatum nog slechts een zeer gering aantal aandelen van de werkmaatschappijen in handen van derden.

Het saldo van de exploitatierekening is ongeveer ƒ 3.000.000 lager dan over 1966. Voor een bedrag van ƒ 1.765.000 wordt dit veroorzaakt door een wijziging in het systeem van boeking van gereedschappen. Dientengevolge is dit bedrag thans ten laste van de exploitatierekening gebracht, terwijl het volgens de tot dusver toegepaste methode als afschrijving naar voren zou zijn gekomen.

De afschrijvingen zijn evenals verleden jaar berekend over de aanschaffingswaarde van de bedrijfsmiddelen op basis van de geschatte gebruiksduur.

Het resultaat uit hoofde van incidentele baten en lasten was belangrijk gunstiger dan over 1966, onder meer omdat het resultaat in dat jaar nadelig werd beïnvloed door de fusiekosten ad ƒ 1.800.000.

Mede als gevolg hiervan komt het resultaat na afschrijvingen en na aftrek van vennootschapsbelasting ongeveer op hetzelfde bedrag als over 1966, namelijk op een winstsaldo van ƒ 6.868.129.

Dit bedrag zal op grond van de voorgestelde winstverdelingen van de werkmaatschappijen en bij aanvaarding van de hierna te noemen voorgestelde winstverdeling van onze vennootschap als volgt worden verdeeld:

dividenden	ƒ 5.024.102
statutaire uitkeringen	,, 656.578
toevoeging aan de reserves	,, 1.178.046
toevoeging aan onverdeeld winstsaldo	,, 9.403
	ƒ 6.868.129

Deze verdeling is reeds in de geconsolideerde balans per 31 december 1967 verwerkt.

Van het hiervoor genoemde dividendbedrag zal onze vennootschap op grond van de in haar bezit zijnde aandelen c.a. van De Rotterdamsche Droogdok Maatschappij N.V., de N.V. Nationaal Bezit van Aandeelen Koninklijke Maatschappij De Schelde en de N.V. Motorenfabriek Thomassen *f* 4.868.405 ontvangen. Dit bedrag is als te ontvangen dividend ten gunste van de winst- en verliesrekening gebracht.

Wij stellen u voor hieruit een dividend uit te keren van 5 % op het prioriteitsaandeel en van 13 % op de gewone aandelen. Het resterende bedrag van *f* 9.403 stellen wij voor toe te voegen aan het onverdeeld winstsaldo van het vorig jaar, waardoor dit *f* 18.806 zal bedragen.

Rotterdam, 25 maart 1968

DE RAAD VAN BESTUUR:

J. W. Hupkes
J. W. A. Langenberg
K. van der Pols
J. C. van Reenen
J. J. M. Sluys

Het binnenwerk van het reactorvat voor de kernenergiecentrale Dodewaard ▸

270°

F 805

PRAE-ADVIES VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN

Ingevolge het bepaalde in artikel 17 van de statuten heeft de raad van bestuur aan ons voorgelegd de door hem opgemaakte winst- en verliesrekening over het boekjaar 1967 en balans per 31 december 1967 met de daarbij behorende toelichting, alsmede een verslag omtrent de gang van zaken en het gevoerde beheer.

De jaarstukken zijn door Frese, Hogeweg, Meyer & Hörchner, accountants, onderzocht en in orde bevonden.

Wij stellen u voor:
a. de balans en de winst- en verliesrekening overeenkomstig de aangeboden stukken vast te stellen;
b. de winst te verdelen overeenkomstig het voorstel van de raad van bestuur en het uit te keren dividend op de gewone aandelen mitsdien te bepalen op 13 %.

Rotterdam, 25 maart 1968

DE RAAD VAN COMMISSARISSEN

K. P. van der Mandele, voorzitter

◄ Overdracht van het fregat VAN NES aan de Koninklijke Marine

RIJN-SCHELDE
MACHINEFABRIEKEN EN SCHEEPSWERVEN N.V.

WINST- EN VERLIES

	1967		1966	
Winstsaldo, te verdelen als volgt:				
dividend gewone aandelen	f 4.858.997		f 4.835.285	
dividend prioriteitsaandeel	,, 5		,, 5	
onverdeeld	,, 9.403		,, 9.403	
		f 4.868.405		f 4.844.693
		f 4.868.405		f 4.844.693

BALANS PER

	1967	1966
Duurzame produktiemiddelen	f 235.235	f 172.056
Deelnemingen	,, 167.609.802	,, 165.620.348
Rekening-courant werkmaatschappijen	,, 389.296	
Vorderingen	,, 5.491	,, 388
Te ontvangen dividenden	,, 4.868.405	,, 4.844.693
Liquide middelen	,, 26.267	,, 4.892
	f 173.134.496	f 170.642.377

DE RAAD VAN COMMISSARISSEN:

Rotterdam, 25 maart 1968

K. P. van der Mandele, voorzitter
J. de Vries, vice-voorzitter
J. W. Ernste
J. G. A. Fontein
W. Goudriaan
H. M. Hohmann
M. C. Holm
M. L. Kalff
W. P. A. van Lammeren
M. F. van Lennep
J. C. S. Nijenbandring de Boer
Phs. van Ommeren
J. W. de Pous
F. J. F. M. van Thiel

RIJN-SCHELDE
MACHINEFABRIEKEN EN SCHEEPSWERVEN N.V.

REKENING OVER 1967

	1967	1966
Te ontvangen dividenden	f 4.868.405	f 4.844.693
	f 4.868.405	f 4.844.693

31 DECEMBER 1967

		1967		1966
Aandelenkapitaal:				
Gewone aandelen	f 99.999.900		f 99.999.900	
Prioriteitsaandeel	,, 100		,, 100	
	f 100.000.000		f 100.000.000	
Niet uitgegeven aandelen	,, 62.599.400		,, 62.599.400	
	f 37.400.600		f 37.400.600	
Aandelen in portefeuille	,, 23.600		,, 206.000	
		f 37.377.000		f 37.194.600
Reserves:				
Algemene reserve	f 130.223.902		f 128.416.848	
Onverdeeld winstsaldo	,, 18.806		,, 9.403	
		,, 130.242.708		,, 128.426.251
Rekening-courant werkmaatschappijen				,, 173.522
Schulden op korte termijn		,, 655.786		,, 12.714
Dividend		,, 4.859.002		,, 4.835.290
		f 173.134.496		f 170.642.377

DE RAAD VAN BESTUUR:

Wij verklaren dat wij de jaarstukken over 1967 van de Rijn-Schelde Machinefabrieken en Scheepswerven N.V. hebben gecontroleerd. Naar onze mening geven deze jaarstukken een getrouw beeld van de financiële positie per 31 december 1967 en van de resultaten van het op die datum geëindigde boekjaar.

Frese, Hogeweg, Meyer & Hörchner, accountants

J. W. Hupkes
J. W. A. Langenberg
K. van der Pols
J. C. van Reenen
J. J. M. Sluys

Een cyclotronmagneet voor de Rijksuniversiteit te Groningen

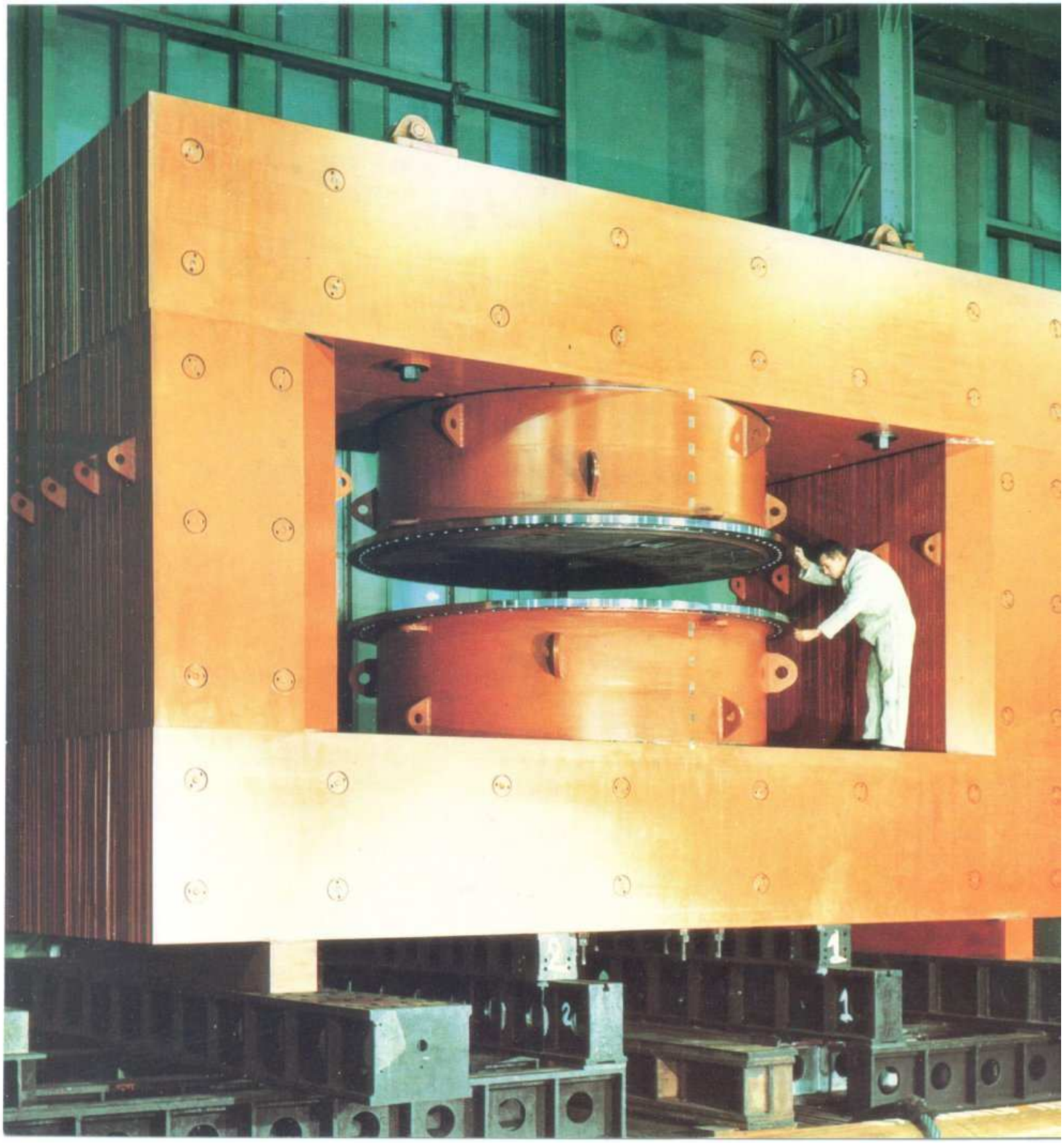

TOELICHTING OP BALANS

DUURZAME PRODUKTIEMIDDELEN	De onder dit hoofd opgenomen kantoorinrichting werd gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde, verminderd met de hierop toegepaste afschrijvingen, welke door de werkmaatschappijen werden vergoed.
DEELNEMINGEN	De omgewisselde aandelen en oprichtersbewijzen, te weten *f* 19.235.900 aandelen en 174 oprichtersbewijzen De Rotterdamsche Droogdok Maatschappij N.V. *f* 9.527.000 aandelen N.V. Nationaal Bezit van Aandeelen Koninklijke Maatschappij De Schelde *f* 5.830.000 aandelen N.V. Motorenfabriek Thomassen zijn gewaardeerd op de intrinsieke waarde. De *f* 9.000 prioriteitsaandelen N.V. Nationaal Bezit van Aandeelen Koninklijke Maatschappij De Schelde zijn opgenomen voor de nominale waarde.
VORDERINGEN	Deze zijn opgenomen tegen de nominale bedragen.
TE ONTVANGEN DIVIDENDEN	Onder deze post is opgenomen het te verwachten dividend uit hoofde van het bezit aan aandelen, resp. certificaten van aandelen in de werkmaatschappijen, alsmede de op de bewijzen van oprichtersrechten De Rotterdamsche Droogdok Maatschappij N.V. te ontvangen uitkeringen.
AANDELENKAPITAAL	Van de in het kader van het omwisselingsaanbod van 18 maart 1966 aan houders van bewijzen van oprichtersrechten en aan houders van aandelen De Rotterdamsche Droogdok Maatschappij N.V., N.V. Nationaal Bezit van Aandeelen Koninklijke Maatschappij De Schelde, N.V. Koninklijke Maatschappij „de Schelde" en N.V. Motorenfabriek Thomassen in ruil aangeboden gewone aandelen Rijn-Schelde Machinefabrieken en Scheepswerven N.V. ad *f* 37.400.500 was per balansdatum voor een bedrag van nominaal *f* 23.600 nog voor omwisseling ter beschikking.
RESERVES	Dit bedrag stelt voor de reserves zoals deze voorkomen op de geconsolideerde balans, onder aftrek van een bedrag dat toe te rekenen is aan de nog niet ter omwisseling aangeboden aandelen in de werkmaatschappijen.

Rotterdam, 25 maart 1968

DE RAAD VAN COMMISSARISSEN:

K. P. van der Mandele, voorzitter
J. de Vries, vice-voorzitter
J. W. Ernste
J. G. A. Fontein
W. Goudriaan
H. M. Hohmann
M. C. Holm
M. L. Kalff
W. P. A. van Lammeren
M. F. van Lennep
J. C. S. Nijenbandring de Boer
Phs. van Ommeren
J. W. de Pous
F. J. F. M. van Thiel

DE RAAD VAN BESTUUR:

J. W. Hupkes
J. W. A. Langenberg
K. van der Pols
J. C. van Reenen
J. J. M. Sluys

RIJN-SCHELDE
MACHINEFABRIEKEN EN SCHEEPSWERVEN N.V.

GECONSOLIDEERDE WINST- EN

	1967	1966
Afschrijvingen	f 21.076.610	f 21.687.781
Nagekomen resultaten voorgaande jaren	,, 644.546	,, 660.845
Incidentele resultaten		,, 2.737.982
Belastingen	,, 3.373.600	,, 2.919.152
Winstsaldo	,, 6.868.129	,, 7.051.774
	f 31.962.885	f 35.057.534

GECONSOLIDEERDE BALANS

	1967		1966	
Duurzame produktiemiddelen:				
Terreinen	f 15.451.655		f 15.264.760	
Gebouwen	,, 32.468.751		,, 32.457.033	
Hellingen	,, 6.650.473		,, 7.254.640	
Droogdokken	,, 44.352.234		,, 42.409.251	
Havenwerken	,, 7.413.533		,, 7.613.407	
Machines, werktuigen en vaste inrichtingen	,, 34.976.192		,, 33.990.689	
Gereedschappen, meubilair en overige inventaris	,, 1		,, 1	
Vaar- en voertuigen	,, 1.636.894		,, 1.713.759	
Woningen	,, 15.387.836		,, 15.112.943	
Werken onder handen voor eigen rekening	,, 2.145.736	f 160.483.305	,, 2.884.688	f 158.701.171
Deelnemingen en vorderingen op deelnemingen		,, 4.733.432		,, 1.919.032
Langlopende vorderingen betreffende afgeleverde orders		,, 36.052.751		,, 60.741.006
Magazijnvoorraden		,, 20.064.061		,, 18.646.416
Werken onder handen voor derden		,, 154.251.387		,, 201.276.475
Vorderingen:				
Handels- en diverse debiteuren	f 117.825.605		f 77.797.202	
Vooruitbetaalde kosten en nog te ontvangen inkomsten	,, 3.954.896	,, 121.780.501	,, 3.817.085	,, 81.614.287
Effecten in onderpand		,, 1.562.627		,, 2.130.571
Liquide middelen:				
Genoteerde effecten	f 11.835.758		f 11.569.922	
Niet genoteerde effecten	,, 358.183		,, 355.483	
Kas en banken	,, 18.355.175	,, 30.549.116	,, 41.946.809	,, 53.872.214
		f 529.477.180		f 578.901.172

DE RAAD VAN COMMISSARISSEN:

Rotterdam, 25 maart 1968

K. P. van der Mandele, voorzitter
J. de Vries, vice-voorzitter
J. W. Ernste
J. G. A. Fontein
W. Goudriaan
H. M. Hohmann
M. C. Holm
M. L. Kalff
W. P. A. van Lammeren
M. F. van Lennep
J. C. S. Nijenbandring de Boer
Phs. van Ommeren
J. W. de Pous
F. J. F. M. van Thiel

RIJN-SCHELDE
MACHINEFABRIEKEN EN SCHEEPSWERVEN N.V.

VERLIESREKENING OVER 1967

	1967	1966
Saldo exploitatierekening	f 28.518.294	f 31.536.277
Incidentele resultaten	,, 229.380	
Saldo ontvangen en betaalde interest	,, 3.215.211	,, 3.521.257
	f 31.962.885	f 35.057.534

PER 31 DECEMBER 1967

		1967		1966
Aandelenkapitaal:				
Gewone aandelen	f 37.400.500		f 37.400.500	
Prioriteitsaandeel	,, 100	f 37.400.600	,, 100	f 37.400.600
Reserves:				
Agioreserve	f 5.841.669		f 5.841.669	
Algemene reserve	,, 21.130.945		,, 20.059.215	
Reserve afschrijving duurzame produktiemiddelen	,, 103.333.511		,, 103.227.195	
Onverdeeld winstsaldo	,, 18.806	,, 130.324.931	,, 9.403	,, 129.137.482
Schulden op lange termijn:				
Leningen op lange termijn	f 5.038.214		f 5.996.411	
Leningen t.b.v. nafinanciering afgeleverde orders	,, 25.488.511		,, 52.833.159	
Hypothecaire leningen o/g	,, 8.450.612		,, 8.830.376	
Pensioenverplichtingen	,, 12.113.689	,, 51.091.026	,, 11.281.035	,, 78.940.981
Voorzieningen		,, 44.973.728		,, 44.992.456
Termijnen op werken onder handen voor derden		,, 160.929.831		,, 212.947.675
Schulden op korte termijn:				
Crediteuren	f 77.934.595		f 49.752.406	
Nog te betalen kosten en vooruit ontvangen baten	,, 21.798.367	,, 99.732.962	,, 20.705.470	,, 70.457.876
Dividend		,, 5.024.102		,, 5.024.102
		f 529.477.180		f 578.901.172

DE RAAD VAN BESTUUR:

J. W. Hupkes
J. W. A. Langenberg
K. van der Pols
J. C. van Reenen
J. J. M. Sluys

Wij verklaren dat wij de geconsolideerde jaarstukken over 1967 van de Rijn-Schelde Machinefabrieken en Scheepswerven N.V. hebben gecontroleerd. Naar onze mening geven deze jaarstukken een getrouw beeld van de financiële positie per 31 december 1967 en van de resultaten van het op die datum geëindigde boekjaar.

Frese, Hogeweg, Meyer & Hörchner, accountants

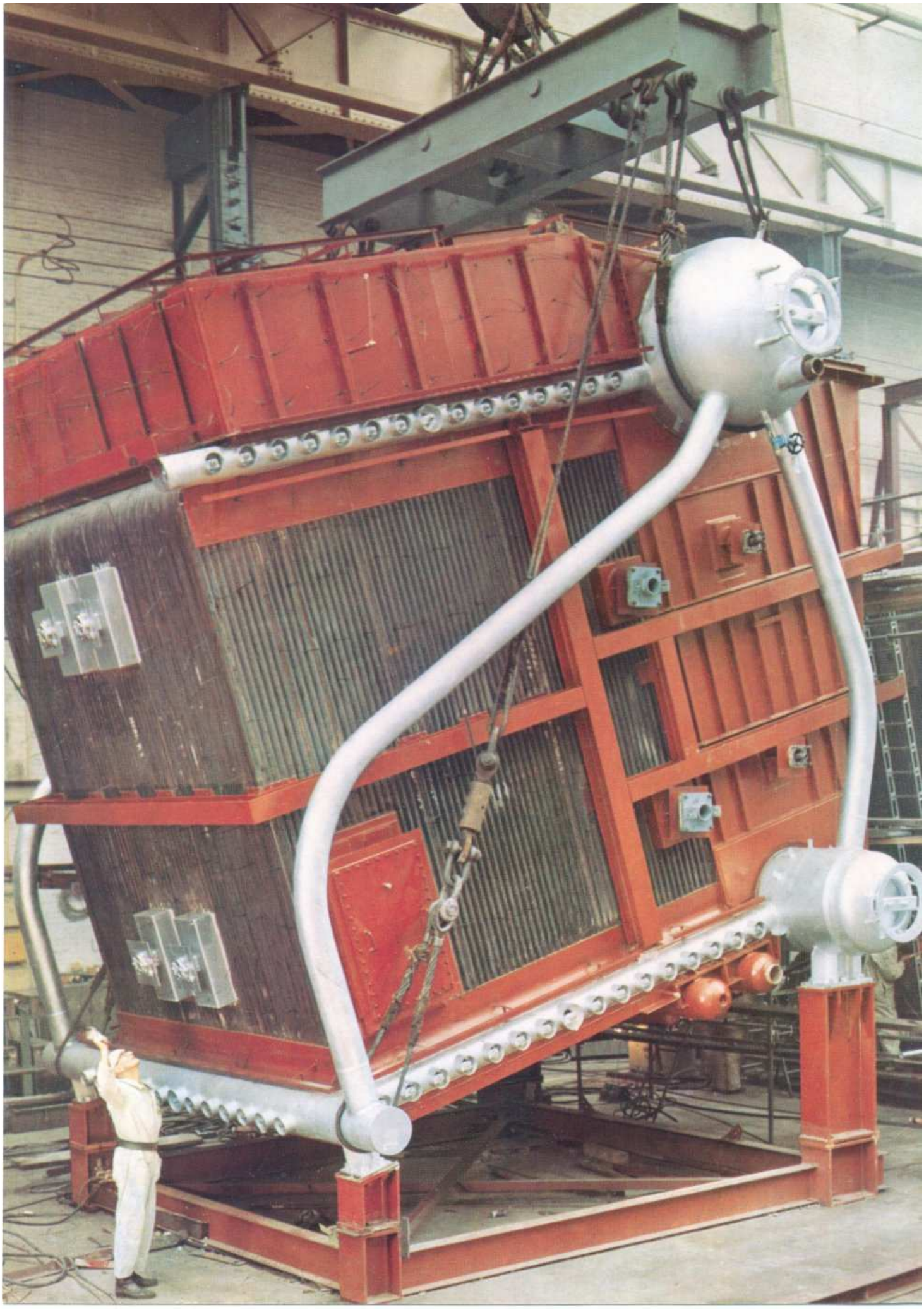

TOELICHTING OP GECONSOLIDEERDE BALANS

OMVANG VAN DE CONSOLIDATIE

De geconsolideerde jaarstukken omvatten de vennootschap zelve, alsmede de volgende maatschappijen:

DE ROTTERDAMSCHE DROOGDOK MAATSCHAPPIJ N.V., ROTTERDAM
met
Scheepsbouw Maatschappij Nieuwe Waterweg N.V., Schiedam
Bouwmaatschappij Heyplaat N.V., Rotterdam
Wester Pijpleidingen N.V., Strijen

N.V. NATIONAAL BEZIT VAN AANDEELEN
KONINKLIJKE MAATSCHAPPIJ DE SCHELDE, VLISSINGEN

N.V. KONINKLIJKE MAATSCHAPPIJ „DE SCHELDE", VLISSINGEN
met
Schelde Montagebedrijf N.V., De Meern
N.V. Landaal-Schelde, De Meern
N.V. Scheldestad, Vlissingen
N.V. Bok Sperwer, De Meern

N.V. MOTORENFABRIEK THOMASSEN, DE STEEG (RHEDEN)
met
N.V. Middelburgsche IJzergieterij en Machinefabriek v/h Boddaert & Co., Middelburg.

DUURZAME PRODUKTIEMIDDELEN

De terreinen zijn gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs of lager, terwijl de overige duurzame produktiemiddelen zijn opgenomen tegen aanschaffingswaarde, verminderd met de hierop toegepaste afschrijvingen, gebaseerd op een getaxeerde gebruiksduur.
Werken onder handen voor eigen rekening zijn opgenomen tegen kostprijs.

DEELNEMINGEN EN VORDERINGEN OP DEELNEMINGEN

Hieronder werden opgenomen ~~de~~ deelnemingen, die niet voor consolidatie in aanmerking kwamen, waarvan de belangrijkste zijn:

a. deelnemingen 50 % of meer:

N.V. Machinefabriek v/h Pannevis & Zn., Utrecht	(100 %)
N.V. Scheldebouw, Rotterdam	(100 %)
Machinefabriek Braat N.V., Amsterdam	(90 %)
Machinefabriek en Scheepswerf van P. Smit Jr. N.V., Rotterdam	(50 %)
N.V. Scheepswerf en Machinefabriek Waalhaven, Rotterdam	(50 %)
N.V. Nederlandsche Vereenigde Scheepsbouw Bureaux, 's-Gravenhage	(50 %)

◄ De hoofdstoomketel van de TEXACO GHENT gereed voor plaatsing aan boord

b. minderheidsdeelnemingen:
Lisnave, Estaleiros Navais de Lisboa S.A.R.L., Lissabon
N.V. Scheepsbouwbelangen, 's-Gravenhage
N.V. Neratoom, 's-Gravenhage
C.A. Servicios Mecànicos „Servimeca", Maracaibo
N.V. Container- en Koeltechniek v/h Kolff & Co., Rotterdam
Bordema N.V., 's-Gravenhage

De deelnemingen zijn opgenomen tegen kostprijs, de vorderingen tegen de nominale bedragen, met inachtneming van nodig geoordeelde voorzieningen.

LANGLOPENDE VORDERINGEN BETREFFENDE AFGELEVERDE ORDERS

Deze post heeft betrekking op aan opdrachtgevers verleende kredieten, welke nagenoeg geheel gedekt zijn door garanties van eerste klas banken, hypotheken of verzekeringen bij de Nederlandsche Credietverzekering Maatschappij. De vorderingen zijn opgenomen tegen de nominale waarde, onder aftrek van nodig geachte afschrijvingen.

MAGAZIJNVOORRADEN

De voorraden werden gedeeltelijk gewaardeerd tegen marktprijs en gedeeltelijk tegen kostprijs, onder aftrek van voldoende voorzieningen voor incourantheid. De voorraden, bestemd voor bepaalde opdrachten, zijn opgenomen onder „Werken onder handen voor derden".

WERKEN ONDER HANDEN VOOR DERDEN

De onder handen werken zijn gewaardeerd tegen kostprijs, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

VORDERINGEN

De vorderingen zijn opgenomen tegen de nominale bedragen, onder aftrek van een nodig geachte afschrijving voor dubieuze debiteuren.

EFFECTEN

De ter beurze genoteerde effecten zijn gewaardeerd tegen de koers van de laatste beursdag van 1967, met dien verstande dat de obligaties niet hoger zijn gewaardeerd dan tegen parikoers. De niet ter beurze genoteerde effecten zijn gewaardeerd op basis van de nominale waarde, onder aftrek van nodig geachte voorzieningen.

KAS EN BANKEN

Betreft de kas-, giro- en banksaldi, de bij de banken à deposito uitgezette gelden, benevens kasgeldleningen. Zij werden opgenomen tegen nominale waarde. Vreemde valuta's zijn omgerekend tegen de in 1967 laatst bekende koersen.

AANDELENKAPITAAL

Deze post is als volgt te specificeren:

Prioriteitsaandeel		f 100
Gewone aandelen	f 99.999.900	
Niet uitgegeven	f 62.599.400	f 37.400.500
		f 37.400.600

Van de in ruil aangeboden gewone aandelen was per balansdatum een bedrag van nominaal *f* 23.600 nog voor omwisseling ter beschikking.

AGIORESERVE

Van de agioreserve is op basis van de geldende wettelijke bepalingen een bedrag van *f* 5.474.320 als belastingvrij aan te merken.

ALGEMENE RESERVE

Deze post bestaat uit de som van de statutaire en de extra reserves van de werkmaatschappijen, verminderd met *f* 2.784.000, voor welk bedrag aandelen Rijn-Schelde Machinefabrieken en Scheepswerven N.V. zijn afgegeven tegen inwisseling van bewijzen van oprichtersrechten De Rotterdamsche Droogdok Maatschappij N.V.

RESERVE AFSCHRIJVING DUURZAME PRODUKTIEMIDDELEN

Het waarderingssysteem van de duurzame produktiemiddelen wijkt af van de vóór de fusie bij de werkmaatschappijen gevolgde methoden. De onderhavige reserve heeft betrekking op het hierdoor veroorzaakte waarderingsverschil.
De op deze post betrekking hebbende latente belastingverplichtingen zijn onder „Voorzieningen" opgenomen.

VOORZIENINGEN

Onder deze post zijn opgenomen bedragen voor bepaalde risico's, kostenegalisatiereserves en een voorziening voor latente belastingverplichtingen.

Rotterdam, 25 maart 1968

DE RAAD VAN COMMISSARISSEN:

K. P. van der Mandele, voorzitter
J. de Vries, vice-voorzitter
J. W. Ernste
J. G. A. Fontein
W. Goudriaan
H. M. Hohmann
M. C. Holm
M. L. Kalff
W. P. A. van Lammeren
M. F. van Lennep
J. C. S. Nijenbandring de Boer
Phs. van Ommeren
J. W. de Pous
F. J. F. M. van Thiel

DE RAAD VAN BESTUUR:

J. W. Hupkes
J. W. A. Langenberg
K. van der Pols
J. C. van Reenen
J. J. M. Sluys

CHICAGO BRIDGE

◄ Twee 250 tons oxystaalconvertors voor de Hoogovens te IJmuiden

RIJN-SCHELDE
MACHINEFABRIEKEN EN SCHEEPSWERVEN N.V.

GEVESTIGD TE ROTTERDAM

AGENDA

voor de algemene vergadering van aandeelhouders te houden op maandag 22 april 1968 te 14.30 uur in het Hilton Hotel te Rotterdam.

1. Opening

2. Verslag over het jaar 1967

   a. Verslag van de raad van bestuur omtrent de gang van zaken der vennootschap en het gevoerde beheer in 1967

   b. Vaststelling van de winst- en verliesrekening over 1967

   c. Vaststelling van de balans per 31 december 1967

3. Benoeming van twee commissarissen in verband met het periodiek aftreden van de heren ir. M. L. Kalff, mr. dr. K. P. van der Mandele en mr. F. J. F. M. van Thiel.
   De heren ir. M. L. Kalff en mr. F. J. F. M. van Thiel zijn herkiesbaar.
   De heer mr. dr. K. P. van der Mandele is niet herkiesbaar; in zijn plaats zal geen nieuwe commissaris worden benoemd.
   De houdster van het prioriteitsaandeel heeft op grond van het bepaalde in de artikelen 10 lid 3 en 15 lid 2 der statuten voor deze benoemingen de volgende bindende voordracht opgemaakt:

1. ir. M. L. Kalff	1. mr. F. J. F. M. van Thiel
2. mr. A. J. Korteweg	2. mr. F. M. C. Wessels

4. Benoeming van een commissaris in verband met het tussentijds aftreden van de heer M. C. Holm.
   De houdster van het prioriteitsaandeel heeft op grond van het bepaalde in de artikelen 10 lid 3 en 15 lid 2 der statuten voor deze benoeming de volgende bindende voordracht opgemaakt:

   1. Charles V. Fenn
   2. mr. W. E. de Vin

5. Rondvraag

6. Sluiting